

מיטב המאמרים הווארטים והסיפורים
ב'לקראת שבת מלכתא'
אתם מוזמנים לעיין בניוזלטר
שישלח מחר יום ה'

מחר

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ק"א
הדף היומי בהלכה: סימן רט"ז מסעיף ו' עד סעיף י'
המוסר היומי: שם עולם פרק י' כן הדבר ממש' עד 'וכל זה נכלל'

לוח
לימוד
יומי

האם מברכים 'הגומל' על תאונת דרכים שכמעט התרחשה?

ח"ב סי' נט) שאם פגעו ונגעו המכוניות זו בזו ולא הוזקו, מברך הגומל, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שבת ח"ב קובץ ענינים אות ח). מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פכ"ג ארחות הלכה הע' 2) שאף אם שתי מכוניות התנגשו ואחת מהן נהדפה ונזרקה למרחוק, אם לא נחבטו הנוסעים חבטה שיש בה סכנה, לא יברכו.

ואם הצליח הנהג ברגע האחרון לסטות או לעצור, דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פ"מ אות כ) והגר"נ קרליץ (שם) שלא יברך. וביאר בשו"ת קנה בשם (ח"א סי' יב) שאף שמבואר בחיי אדם (כלל סה ס"ה) שמי שנפלה אבן בסמוך לראשו מברך הגומל, וכן משמע במשנ"ב לעיל סי' ריח ס"ק לא-לב, מ"מ היינו רק באבן, שאינה בעלת בחירה ובמצב הקיים היא באה כנגדו, מה שאין כן נהג מכונית שהוא בעל בחירה ויכול לעצור, כשלבסוף עצר מתברר [כביכול] שהשני לא היה במצב סכנה, ודומה למי שחשבו לזרוק עליו אבן ולבסוף לא זרקו, וראה עוד מה שכתב שם.

ארבעה צריכים לברך הגומל, יורדי הים, הולכי מדבריות, חולה ונתרפא, וחבוש בבית האסורים ונשתחרר, כך הביא להלכה השו"ע (סימן ריט סעיף א). ובהמשך הסימן (שם סעיף ט) הביא שלא דוקא ארבעה אלא הוא הדין לכל מי שנעשה לו נס וניצול כגון שנפל עליו כותל, או ניצול מאריה או משור, או מגנבים ושודדים שבאו להורגו, והביא שיש אומרים שאין מברכים אלא דוקא ארבעה אלו, וסיים שטוב לברך בלא שם ומלכות מלבד הארבעה המוזכרים בתחילה שיש לברך בשם ומלכות.

ובמשנ"ב (ס"ק לב) כתב שהאחרונים כתבו שהמנהג כסברא ראשונה, וכן מסתבר.

ולפי זה יש לדון בדבר המציאותי ל"ע שנוסעים בדרכים ופעמים רבות כמעט ומתרחשת תאונת דרכים, האם יש לברך הגומל?

כשניצל מתאונת דרכים שהתרחשה בין שתי מכוניות, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח

האם ראוי להמנע מהרחת טֶבֶק?

אבקת טֶבֶק - אין לברך עליה ברכת הריח, משום שהבושם שניתן באבקה 'פֶּטֶל', ולא נותרת ממנו כל ממשות או לחלוחית, ונחשב כ'ריח שאין לו עיקר', שאין מברכים עליו ברכת הריח. וכן המנהג. ויש שהורה כי מעיקר הדין אין זה נחשב כריח שאין לו עיקר, וצריך לברך עליו, ולכן, הגם שהמנהג שלא לברך, ראוי שלא להריחו, כדי שלא להכנס לספק חיוב ברכה. ויש שכתב ביחס לסוג טבק שהיה מצוי בזמנו, שריחו רע, ומטרת הרחתו היא להקל על העיכול ולביטול טרדת מחשבות וכו', ורק כדי לבטל את ריחו הרע נתנו בו גם ריח טוב, ולכן אין לברך עליו, כיון שהמטרה בהרחתו אינה להנות מהריח הטוב. [ביאורים ומוספים דרשו, 24]

האם צריך לברך על בושם סינטטי?

מי בושם סינטטי המיועדים להפצת ריח בחדרי מגורים וכדומה - יש אומרים שכיון שמיוצרים באופן מלאכותי על ידי הפרדה כימית, וניתן לייצרם גם מדברים שבמקור ריחם רע, יתכן שאין לברך עליהם "בורא מיני בשמים". ויש אומרים שכיון שהריח הטוב הקיים בפועל הוא יצירה של השי"ת בעולמו, יש לברך עליו "בורא מיני בשמים". ומי בושם המיועדים לבישום הגוף, לדעה הנ"ל שמברכים על בושם סינטטי - יש אומרים שכל עוד נותרה בהם לחלוחית מברכים עליהם, אך אם נבלעו בגוף אין לברך עליהם, כיון שזהו 'ריח שאין לו עיקר'; ויש אומרים שאין לברך עליהם, כיון שהם מיועדים לבישום הגוף, ולא להרחה ישירה. [ביאורים ומוספים דרשו, 26]

האם מותר להתיז בושם על הגוף בשבת?

אסור להניח או להתיז בשבת בושם וכיוצא בו על גבי בגד על מנת ליתן בו ריח. איסור זה הוא מדרבנן, וטעמו משום ש'מוליד' ריח בבגד, והמוליד דבר חדש דומה לעושה מלאכה. ונתינת בושם על גוף האדם - מותרת, כיון שהבושם אינו מוליד ריח בגוף עצמו, אלא מונח עליו בלבד; וכן משום שהריח אינו מתקיים לאורך זמן, מחמת הזיעה; ובמיוחד בידים, שהן 'עסקניות', והריח מתפוגג מהן במהרה. וכן אסור להוליד ריח במים ובכל נוזל אחר על ידי הנחת עשבי בשמים בתוכו, וכדומה; אולם, הנחת שמן ריחני בתוך מים - יש אומרים שהיא מותרת, משום שהשמן אינו מוליד ריח במים; ויש חולקים. [משנ"ב לה, ושעה"צ לא; ביאורים ומוספים דרשו, 30-31]

אתמול למדנו

- ברכת "בורא עצי בשמים", נאמרת על כל בושם שהוא עץ. ועשב הנוקשה כעץ, נחלקו הפוסקים בדינו, ומספק יש לברך עליו "בורא מיני בשמים".
- בושם שהוא ענף או פרי של עץ, או נוזל המופק ממנו - ברכתו "בורא עצי בשמים". ואף אם הוא ראוי לאכילה, אם נועד בעיקר להרחה ולא לאכילה, ברכתו "בורא עצי בשמים".
- חכמינו ז"ל תיקנו ברכה מיוחדת לשמן אפרסמון: "בורא שמן ערב". ואם פָּרַךְ עליו "בורא עצי בשמים" - כתבו אחרונים שיצא ידי חובתו; ויש שנראה מדבריהם שלא יצא.

מחר נלמד

- מהי החשיבות העיקרית בדיני הקדימה של ברכות הריח?
- מהו סדר הקדימה בברכות הריח?
- באיזה אופן פוטרת ברכת 'מיני בשמים' את כל הבשמים?